

EAKAD

Endel Põldma – mees, keda kultuurihuvi on aidanud üle kõigist raskustest

Augustis oma 85ndat sünnipäeva tähistanud Endel Põldma elu on ta enda sõnul olnud päris kirju. Sündis ta Lokuta külas kolmelapselise pere noorima pojana, kuid peagi müüs pere talu maha ja ostis Türi Kaare tänavale maja, sest isa pödes tiisikust. Isast on Põldmal helged mälestused. „Ta oli väga hea isa. Kuigi ma olin vaid kolmeaastane, kui ta suri, mäletan ma teda siiski,” rääkis Põldma. Juubilarisa oli võidelnud Vabadussõjas ja temast jäänud sõjamärki armastas poeg lapsepõlves oma rinda panna.

Noorus ei olnud kerge

1938. aastal lõpetas Endel Põldma Lokuta algkooli. Vanem vend töötas tol ajal Tallinnas vanglaametnikuna ja võttis noorema enda koolitada. Nii astuski Endel Põldma Poeglaste ametikooli, kus ta õppis kolm aastat ja sai elektrik-mehaaniku elukutse. Õpitud erialal pole ta aga kunagi töötanud, sest terve nende klass astus pärast lõpetamist nagu üks mees Saksa sõjaväkke. „Esimese väljaõppe saime Põltsamaal, järgnesid Jõgeva, Tartu ja lõpuks jõudsimme Pihkvasse,” rääkis Põldma. Pihkvas sattus ta 4. kompaniisse, mille ülem oli major Palu. Nende ülesandeks oli lennukite valvata. Põldmaga koos teenis samas väeosas veel teinegi Türi mees – Elmar Marksoo,

kellega nad tänini läbi käivad.

Sõjaväes haigestus noormees tiisikusse „Kas kopsuhai-guse pärisin isalt, seda ei tea, kuid 1943. aasta aprillis saadeti mind koju kui armeeteenistusse kõlbmatu,” rääkis juubilar. Tiisikusest paranes Põldma alles neli aastat hiljem.

Sõjaväest vabanenud noormees asus tööle Türi jaama kaubalaekurina. Seda ametit pidas ta kaheksa aastat, kuid siis hakkas julgeolek tema vastu huvi tundma, sest raudtee oli pooleldi sõjaväetatud asutus. Samas jälle ei tohtinud raudteelt niisama ära minna. Hädast aitas välja tollase Jõu kolhoosi esimees, kes hea tuttavana andis Põldmale tööndi, et viimane asub tööle Jõu kolhoosi varustajana. Kuna põllumajanduses oli inimesi vaja, võimaldas see paber raudteelt lahkuda.

Kolhoosi Põldma siiski ei läinud, sest ETKVL-i tööstuskombinaadi juhataja Meisel pakkus talle leivakombinaadis ekspediitori kohta. 1953. aastal sai Põldmast leivatööstuse juhataja. Ka sellel kohal jäi ta urgitsejatele ette. Leidus neid, kes teda fašistiks nimetasid ja arvasid, et selline inimene ei kõlba juhtima nõukogude leivatööstust. Jällegi oli Meisel see, kes sõbra välja kutsus ja tegi ettepaneku viia ta „tööstuse huvides” üle paga-

Endel Põldmaa tunnistab, et huvi kultuuri, eriti teatri vastu on aidanud tal elus alati toime tulla.

Siivi Kori

riks. Leivakombinaadis töötas Põldma vahetuse meistrina kuni 1976. aastani, mil kutseshaigus – rukkikroovjahust tekkinud astma – sundis ta invaliidisuspensionile jääma.

Õige elukaaslane on olnud toeks kogu elu

Endel Põldma abiellus noorelt. Vabanenud sõjaväest, kohutus 19aastane noormees Kärust pärit neiu Ölmeaga, kes oli vaid 17aastane. Poole aasta pärast – 2. oktoobril 1943. aastal – olid nende pulmad. Sel sügisel tuleb neil 65. pulma-aastapäev. Nende pikkade aastate jooksul on paari saanud rahu ja üksmeel. Koos on üles kasvatatud kolm last – poeg ja kaks tütar, kes kõik on tänaseks jõudnud pensioniikka.

Raskustest aitas üle armastus lavakunsti vastu

Kui oleks läinud teisiti, oleks Endel Põldmast saanud näitleja. Koos oma hea sõbra Endel Simmermanniga käis ta teatrikooli katsetel ja sisse said nad mõlemad, kuid Põldma loobus, sest tal oli kodus kolmekuune laps ja ta arvas, et naisel läheb raskeks, kui mees teatrikoolis käib. Täna arvab juubilar, et just huvi ja armastus teatri ning üldse kultuuri vastu on aidanud tal elus alati toime tulla ja kõigist raskustest üle olla.

Näitemängudes lõi Endel Põldma kaasa juba kooli ajal. Türi näiteringis mängimist alustas ta 1945. aastal ja mängis seal 49 aastat. Näidendeid ja osi on olnud palju, kuid kõige

Suitsumees ei ole Endel Põldmaa kunagi olnud. Ka sellel sõjaväe-aegsel fotol on piip niisama suhu pistetud.

Erakogu

meeldejäävam oli varustaja roll „Ukraina steppides”, mille eest Põldma pälvis nii mõnegi aukirja. „Mulle meeldis mängida just kelmide osi,” rääkis juubilar oma lemmikrollidest.

Endel Põldma on viljelenud ka estraadi. Nooruses oli tal ilus hää ja siis ta ka laulis estraadipalade vahel. Ka vanaduses esinesid nad Heldur Härmastega Ehavalguse klubiõhtutel.

Türi eakate klubi Ehavalgus ja Endel Põldma on lahutamatud. Oli Põldma ju klubi esimees president ja nimi Ehavalgus on samuti tema välja mõeldud. Palju aastaid lõi ta üritustel aktiivselt kaasa. Nüüdki on Põldma klubi auliige ja hinge poolest kõikis endiselt üritustel, kuid tervis ei luba enam kõigist osa võtta.

SIIVI KORI

Taimi Hindist kiirgab positiivset eluenergiat

Augustikuu juubilar Taimi Hint ongi selline nagu iseloomustavad teda tundvad kooli- ja töökaaslaste, sõbrad, tuttavad.

Oisu tantsumemm Valli Leesmaa tunneb Taimit juba üle viiekümne aasta, Avanduse põllumajanduse kooli päevilt. „Taimi on heatahtlik ja abivalmis. Hindan meievahelist pikalt püsinud sõprust väga kõrgelt,” ütleb ta.

Virve Uppin Roosna-Allikult töötas koos Taimiga Viisu näidissovhoosis ja meenutab teda kui teathtelist ja ausat spordihuvilist tüdrukut. „Taimi seltsis oli kindel tunne, ta äratas oma otsekohesusega usaldust.”

Reet Hero oli Taimi kolleeg Türi polikliiniku päevilt. Ka temal jätkub juubilarikohta vaid häid sõnu. „Taimi oli väga energiline, heatujuline ja sõbralik. Oma tööülesannetega sai ta alati laitmatult hakkama,” meenutab Hero.

Aivar Luht, kelle peres on Taimi abiliseks olnud juba üle kuue aasta, nimetab juubilarikohta ausaks, korrektseks, heatahtlikuks ja meeldivaks. „Me käi-

me Soomes tööl ja sel ajal on meie kodu Allika tänaval Taimi kindlates kätes. Tal on olemas kõik head omadused ja ta annab meilegi positiivset energiat,” kiitab Luht.

Taimi ise meenutab südamesoojusega oma vanemate kodu Väinjärve vallas Vao külas Oru talus, kus viit tüdrukut ja kahte poissi kasvatati just sellisteks. Taimi on tänulik vanemate eeskujule ja nõudlikkusele. „Isa nõudis meil korralikku töötegemist. Mul on ikka meeles, kuidas ta laste laotud puuriida ümber

lõikas ja uuesti laduda lasi, sest virm pidi olema sirge kui püssikuuli lennujoon,” meenutab ta. Ka kõik laste käigud pidid vanematele teada olema ja kojutulekuks määratud kellajaks pidid kõik tagasi olema. Taimi vanemad olid huvitatud aiandusest ja nad kasvatasid ise taimi. „Isa istutatud puud kaunistasid meie ilusa kodu ümbrust,” räägib juubilar.

Erinevalt õdedest-vendadest hakkas Taimi juba Vao algkoolis ja Koeru 7-klassilises koolis huvi tundma spordi vastu. Koeru kooli läks ta talvel suuskadega, lumeta ajal jalgrattaga. „Mind saadeti kogu aeg spordivõistlustele, küll rajooni-, oblasti- ja vabariiklikele. Õppeaineid õppisin palju kordi iseseisvalt järele, sest sport võttis oma aja,” meenutab Taimi.

Avanduse põllumajanduse koolist omandatud põllumajandusliku kvalifikatsiooniga sportlik neiu alustas Viisu näidissovhoosis oma esimest ametit põllubrigadiri abina. Sel ajal oli majandis agronoomiks Endel Tori, hilisem direktor. „Sõit-

sime sageli hobuse pikkvankriga sovhoosis ringi, pidin ju tutvuma territooriumiga. Temalt sain ka kasulikke õpetussõnu,” jutustab Taimi. „Tori oskas imetoredasti meloodiaid vilistada. Hakkasin ise ka proovima ja lõpuks tuli meil vileduo nii uhkelt välja, et mine või esinema,” naerab ta.

Tolleaegne direktor Jõerand pani Taimi proovile ja soovitas tal õppida hoopis loomade kunstliku seemenduse tehnikuks. See amet sa selgeks Tartu loomakasvatuse instituudis ja praktikal Arkma kunstliku seemenduse jaamas. Kümme aastat möödusid Viisu töötades, õppides, sportides. Rajooni ajalehes Võitlev Sõna olid 1958. aastal artiklid Viisu sovhoosi sporditööst, milles kirjutati, et Eesti sovhooside II spartakiaadil tuli Taimi Flink 20km jalgrattasõidus I kohale ja maanoorte spartakiaadil nii 5km krossisõidus kui ka 20km maantesõidus II kohale. Ka suusatamises oli Taimil I järk. Noore inimese püüdlusi ja head tööd hinnati sovhoosis ja talle anti tuusik Moskvasse põllumajandussavutuste näitusele.

Pärast Viisust lahkumist õppis Taimi selgeks segusõlme operaatori meistri töö Tartu trusti Põllumajandusehituse Paide tootmisbaasis, mis kuulus Paide MEKi alla. Tubli töölisena oli Taimi valitud ka Paide külanõukogu saadikuks.

Türi on Taimi elanud juba 39 aastat. Siin möödusid viis tööaastat Tallinna tehase Volta Türi-Alliku tsehhis väikeelektromootorite pakkijana ja samal ajal aastaid ETKVL EV eksperimendialase tootmisbaasi Türi tsehhis masinalhõõveldajana.

Kui Türi linnahaigla peaarsti asetäitja administratiivmajanduse alal läks pensionile, valis tolleaegne peaarst Endel Raudsepp sellesse ametisse paljude tahtjate hulgast välja just Taimi, kes jäi sellele tööle 25 aastaks. Endel Raudsepa ütlust mööda läks valik õnneks - uus inimene oli hakkaja, majandusliku mõtlemisega, järjekindel oma nõudmistes. Ei olnud muret autode remondi, küttepude, haigla toidudaruude, kaadri ega teiste majandusküsimuste suhtes.

„Türi nakkushaiglas oli just

kapitaalremont teoksil. Tegemist oli palju, sekka sattus magamata öid, aga teisiti ei saanud. Töö tuli lõpetada ja praaki ei tohtinud teha lasta. Kui keegi ei kontrollinud, kippus „mõisa köis lohiseema,” rääkis Taimi. Uue polikliiniku ja garaaži ehituse juures tegutses agaralt peaarst Raudsepp, ei olnud Taimigi eemaltvaataja. Peahoone pidulik avamine koos lindi läbilõikamisega oli 2. aprillil 1981. aastal.

Taimi on oma viimases töökohast pensionil olnud üle kuue aasta. Järjekordne juubelgi Kadri Tares temale väga lähedaste ja armsate inimestega peetud. Kadri Tare töötajatele jätkub tal vaid kiidusõnu, sest nende poolt oli Taimi tähtpäev meeldivalt korraldatud.

Täna sel päeval täidab Taimi oma aega just nende tegevustega, mis talle südamele lähedased. Mugavas kodus Paide tänaval on talle seltsiks koer Kudi ja televiisor, aga Allika tänavale ruttab ta ikka sportlikult – jalgrattaga, kiirgamas positiivset energiat.

LAINA SINIKAS